

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Servitutibus Prædialibus, Usufructu, & utroque Retractu, Pars II. de Emphyteusi, Pars III. de Locatione & Conductione

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. LXVII. Romana Mansionum. Facta per donatorem vel concedentem reservatione aliquarum mansionum pro ejus habitatione, An reservatæ etiam censeantur aliæ necessariæ vel congruæ officinæ & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74102)

vis vidua durante viduitate censetur, ac si contineret in conjugio, undè expedit famæ & existimationi viri eam honorificè vivere & tractari, & hoc est, quod propriè testator disponere voluit, quo casu cum hæc facultas dicatur jus mere personale alteri non cessibile, idcirco non competit facultas locandi vel alteri cedendi juxta distinctionem, de qua post Fulgos. conf. 207. num. 2. Dec. conf. 335. quod reputatur in materia magistræ, in terminis uxoris *Vrsill.* ad *Afflic. dicta decif. 401. num. 2.* & est distinctio communiter recepta, quod scilicet aliud sit legatum habitationis ipsius domus simpliciter, aliud sit legatum facultatis habitandi in domo cum hærede ex deductis per *Surd. de aliment. vir. 2. quæst. 13. num. 25. Mantio. de conjectur. lib. 9. tit. 4. num. 8. cum sequent. Gratian. discept. 775. numer. 72. cum sequent. Casill. de usufructu cap. 28. num. 27. cum aliis in decisione de super edita, ubi bene ponderatur, quod cum testator hujusmodi legatum restrinxerit ad tempus seu statum viduitatis, ita clara resultabat voluntas, quod aliud gerere noluerit, nisi providere personam de congrua habitatione, donec ejusdem testatoris existimationi ita expediret; Ac etiam quia dum hujusmodi habitationem mandavit insimul cum hærede, quæ erat mulier & soror, prorsus incongruum & improbabile est, ut facultatem dare voluerit aliis locandi vel concedendi, undè propterea resolatio omninè justa & probabilis vita est.*

Quoerò ad primum punctum supradictum, an scilicet dicta habitatio præcisè deberetur in ipso palatio, & in eodem appartamento, respondi bonum jus assistere legataria ex regula, quod ubi testator non exprimit domum, sentire censetur de illa suæ habitationis ex deductis per *Gabriel. conf. 98. num. 4. lib. 1. Menoch. conf. 329. num. 12. & lib. 4. præsumpt. 106. num. 3.* & firmatur in hujus causæ decisione; Et dum in vita testator uxori dictum appartementum destinavit, eadem destinatio durare censetur, ita ut legatum continere dicatur quamdam continuationem seu perseverantiam ejusdem status, ut in terminis *Berous conf. 48. num. 11. lib. 2. Surd. de aliment. vir. 4. quæst. 19. num. 7.* Accedente supradicta ratione, quod scilicet uxor durante viduitate retinere dicitur eandem dignitatem & honorificentiam, quam habebat vivente viro, undè intrant deducta per *Soccin. jun. conf. 19. num. 23. cum sequent. lib. 2.* quod scilicet ex qualitate personæ desumitur, quomodo hujusmodi legatum regulandum sit.

Demum quoad secundum punctum, an scilicet dicta Ducissa hæres introducere posset ad habitandum in eodem palatio Comitissam sororem invita ipsa legataria, contra istius oppositionem probabilis respondendum censui, dum ob ejusdem palatii amplitudinem hæc introductio ipsi legataria, ejusque commoditatibus non præjudicabat, quo solum casu dicebam oppositionem esse probabilem, qualem etiam dicebam in casu quo hæres introducere vellet ad habitandum personas extraneas, & tales, ex quarum simultanea cohabitatione aliquod præjudicium honestati vel decori legataria resultare posset, quo casu etiam ab expresso testatoris judicio recedere licet, ut in proposito habemus de legato alimentorum uxori viduæ relicto in domo ipsius testatoris cum hærede, quod si ex causa honestatis vel alio justo motivo non conveniat uxorem legataria ea recipere ab hæredibus, vel in ea domo, licet defuncti judicium sperni potest, ut *decif. 157. num. 18. part. 5. recent.* & in aliis plenè cumulatis per *Add. ad dec. 636. part. 4. tom. 3. num. 145. & seqq.* ubi allegantur *Surd. Peregr. & ceteri*, & sic est materia arbitraria ex facti circumstantiis decidenda.

In proposito autem habitationis; Cum in domo Ducis Muti seu Mutii adesset primogenitura per contractum ordinata, sub ea dispositione, quod secundogeniti vivant cum fratre primogenito in palatio, usquequo uxorem duxerint, indefinitè autem habitatio danda esset vita durante existentibus in dignitate ecclesiastica; Super duobus occasionem habui respondendi: Primum an cuidam secundogenito, qui uxorem duxerat, dicta habitatio deberetur; Et secundo, an Prælati, qui erat absens exercendo gubernia, justè se opponere posset, ne Dux primogenitus dictum palatium locaret ob jus suæ habitationis, in domo in qua interim bona & alios quos ministros ejus servitio necessarios retinere velle dicebat.

Ad primum respondi sine dubio negativè; Tum quia erector primogenitura clare disposuit, donec alii uxorem ducerent; Tum etiam, quatenus ita dispositum non esset, ratione subjectæ materiæ & verisimilis voluntatis, quod scilicet ita dispositum sit, donec fratres insimul cum quadam locietate vita in eadem domo sub primogenito vivere possent, quoniam cum tractu temporis plures esse possent fratres, ut in hac facti specie contingebat, dari etiam posset casus, quod omnes etiam plures uxorem ducerent & familiam procrearent, undè neque sufficeret palatium Vaticanum, ideoque procedendum cum terminis onerum, seu focularium ad effectum collectarum juxta deducta in *Sabinen. focaticæ sub tit. de Regal. disc. 96.*

Quò verò ad alterum, quamvis scribens pro Prælato tanquam Advocatus, ex *Fulgos. conf. 207. & Affl. dec. 34. & alijs de quibus in Romana seu Albanen. disc. præced.* sustinerem palatium non posse locari; Attamen reflectendo ad veritatem credebam parum probabilem esse prætensionem, quoties indemitati & commoditati dicti Prælati cum alia domo esset congruè consultum juxta casum absentia vel presentia respectivè, cum aliàs esset species iniquitatis.

ROMANA MANSIONVM

PRO

CARDINALI MAYDALCHINO,

CVM

PATRIBUS S. PANCRATII.

*Discursus in forma supplicii libelli ad
Sanctissimum.*

Facta per donatorem vel concedentem reservatione aliquarum mansionum pro ejus habitatione; An reservata etiam censentur aliæ necessariæ vel congruæ officinæ & mansiones pro familia, quamvis non exprimat.

S V M M A R I V M.

1. **F**acti series.
2. **C**oncessa aliquare, censentur concessa omnia ea, sine quibus illa obtineri non potest.

3. Sub

3. Sub nomine victus quid veniat.
4. Quod sub habitatione veniant coquina, & alia officina necessaria.
5. Habens aliquid ex alterius concessione, non potest in re concessa ita se gerere, quod concedenti præjudicet.
6. De differentia inter rem, qua obtinetur ex alterius concessione, & eam, qua sibi reservatur.
7. Donatoris declarationi est deferendum.

DISC. LXVII.

SUPPRESSA sub Innocentio Decimo Religione SS. Barnabæ & Ambrosii ad nemus, Monasterium S. Pancrati ita vacans concessum fuit in Commendam Cardinali Maydalchino, qui sub Alexandro VII. de istius placito Ecclesiam & Monasterium materiale, fructibus & redditibus sibi reservatis, concessit Religioni Patrum discalceatorum Ordinis B. Mariæ de monte Carmelo pro Seminario Missionariorum, eidem concedenti ejusque in commenda successoribus reservatis tribus mansionibus ita oportune collocatis, quod sint extra Religiosorum cellas & claustra, sub ea lege, ut deservire deberent ad ipsius commendatarii pro tempore usum & habitationem duntaxat. Cumque volente ibi dicto Cardinali in aliquibus anni partibus, sublevandi animi gratia ob æris amoenitatem & salubritatem morari, id vero impossibile redderetur ob carentiam mansionum & officinarum, quæ tam pro usibus personarum, quam pro aliquibus famulis servitio præcisè necessariis omnino desiderantur, idque à dictis Religiosis verborum significationi rigorosè innitentibus denegatum esset, me consuluit, an de justitia id prætereundum posset, ad effectum, ut ejus præensione juridica existere, absque tela judiciaria per Summum Pontificem ita decerni & demandari peteret, prout à Clemente IX. viso supplici libello in forma juridici discursus desuper efformato, demandatum fuit.

Dicebam igitur, quod cum dictæ tresstantiæ seu mansiones ad usum & habitationem personarum dicti Cardinalis Commendatarii ejusque in commenda successorum essent reservatæ, quamvis aliud in verbis non exprimeretur, ita de necessario consequenti veniebant omnes illæ aliæ mansiones & officinæ, quæ necessariae sunt, ut ejusdem Cardinalis habitatio pro qualitate personarum proportionabiliter, & saltem juxta ruralem vitam sequi posset, ex juris principio, quod aliqua re concessa, censentur etiam concessa omnia ea, sine quibus illa obtineri non potest, neque concessio effectum sortiri, ad text. in l. 2. ff. de jurisdictione omnium iudicum, & cap. suscipiens de off. delegati cum ibi notati, Rot. dec. 199. num. 3. par. 5. rec. & 253. num. primo & sequen. par. 6.

Hinc proinde, si alicui debeatur victus, quamvis in stricta vocabuli significatione non veniat nisi cibus & potus, attamen nisi subiecta materia aliud suadeat, veniunt etiam habitatio, vestitus, medicamenta, quinimo etiam cibus & potus ac habitatio famulatus juxta personarum qualitatem necessarii. Merlin. dec. 5. num. 7. cum sequen. ad finem, & plenius alios colligens [Surd. de alimentis titulo 4. quæst. 18. num. 9. & 10.

Et in specie, quod si uni debeatur habitatio, debeantur etiam coquina, & omnia ea, sine quibus habitare non possumus, ex dicta ratione, quod uno concessio, perneccesse concessa censentur omnia ea, sine quibus, id quod concessum est, sequi non potest, habetur per eundem Surd. dicto tit. 4. quæst. 4. num. 2.

ubi allegat irreperibilem Simonem de Pretis; Et quando desuper non haberemus auctoritates, ac juridicas propositiones, id nos doceret ipse naturalis discursus & communis usus, deducendo præsertim exemplum legati magis de recenti facti per Duce[m] Ceræ Ducissæ uxori de facultate habitandi in ejus palatio, juxta firmata in Romana legati habitationi 11. Martij 1665. coram Cerro, & de qua causa habetur actum disc. preced. quoniam dicta Ducissa habitare volente, non solum dandæ essent mansiones in appartamento nobili pro seipsa, ejusque ancillis & matronis, juxta personarum qualitatem, sed etiam assignandæ inferiores mansiones & officinæ, tam pro reliquo famulatu, quam pro coquina, stabulo, & aliis usibus necessariis, quamvis legatum non esset illius formalis habitationis, quæ in jure consideratur tanquam servitus, sed esset simplicis facultatis habitandi, quod propriè partes in ista reservatione significare voluisse dicebam per taxativam adjectam personali habitationi Commendatarii pro tempore, ut scilicet esset per viam facultatis habitandi, ad effectum ut non posset aliis locare, atque personas loco incongruas introducere, ut quandoque in domo reservata pro Cardinali Titulari propè Monasteria Regularium observantia docuit.

Clarius verò ac extra dubitationem, etiam cum sensu veritatis, præmissa procedere dicebam ex duplici facti circumstantia; Una quod ageretur de loco inhabitato, aliis domibus vel officinis omnino destituito, undè propterea intrare non poterat consideratio, quod reservatio dd. trium mansionum in Monasterio facta esset pro sola persona Commendatarii, aliæ verò mansiones & officinæ pro famulatu, aliisque necessariis usibus haberi possent conductitiæ, ut quandoque praxis probat; Et secundò quod non ageretur de habitatione jure servitutis vel facultatis alteri in re sua concessa, sed de reservatione facta ad commodum ipsius concedentis, qui reliquum ex munificentia concessit, undè propterea observabam congruè adaptari ea quæ habentur apud Paul. de Castro cons. 48. lib. 3. Cyriac. contrav. 28. num. 11. & sequen. Andreol. in addit. ad Cepoll. post ejus contrav. par. 3. vers. de servit. ne luminibus, ut scilicet concessionarius in re per alterum sibi concessa, ita discretè se gerere debeat, quod concedenti præjudicium aliquod non inferat, & habetur etiam deductum in Neapolitana edificii, in Januën. alius non tollendi supra discurs. 1. & 2. Et sic magna differentia est inter illam habitationem, vel habitandi facultatem, quæ in re aliena ex Domini concessione & munificentia obtineatur, & illam, quam ipse concedens sibi reservat, cum concessionarii indiscreti rigori convenire videantur termini ingratitudinis, de quibus in l. finali Cod. de revoc. donat.

Ea etiam clara consideratione accedente, quod sufficiat id esse dubium, ut ejusdem concedentis seu donatoris declarationi deferendum sit ex deductis apud Ortbobon. dec. 119. num. 8. & sæpius ex pluribus deductis in sua materia sub tit. de donat.

presertim in Romana scutorum 30. m.
pro PP. S. Dominici.

